

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 14.12.2007

Číslo: Ročník 17 (2007), Číslo 4

Sekce: Ecce homo

Název článku: Josef Lada

Autor: Aleš Fetters

Zdroj: <http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=870>

Josef Lada

Aleš Fetters

Josef Lada - (17. prosince 1887 v Hrusicích - 14. prosince 1957 v Praze)

Josef Lada a Vánoce patří neoddělitelně k sobě. Kdo by neznal desítky půvabných vánočních pohlednic či stránky kalendářů, na nichž právě ty zimní motivy jsou asi nejpůsobivější. Bylo mu to zřejmě dáno sudičkami, když se narodil už stárnoucí paní ševcové Ladové v chalupě čp. 15 v Hrusicích týden před Vánocemi roku 1887. Shodou okolností před Vánocemi - tři dny před svými sedmdesátými narozeninami - zemřel.

Pepík ševců byl rozený kreslíř, a asi i vypravěč. Kreslil prý zdatně oběma rukama na každý dostupný kousek papíru. Touha vyjádřit kresbou to viděné i cítěné mu zůstala po celý život. Ve více než patnácti stech kresbách a čtyřech stech kvaších a temperách zobrazil hrusickou krajinu v proměnách dne i roku. Rodné Hrusice a kraj kolem nich se tak staly základními impulsy pro jeho tvorbu. "Ten kus země mezi Hrusicemi a Prahou byl celý můj život mým rájem, mou inspirací," napsal v Kronice mého života.

Čtrnáctiletý odchází na začátku minulého století z domova, aby se začal učit malířem pokojů; odtud po roce odešel a vyučil se knihařem. Kontakt s knížkami byl druhým významným faktorem jeho života i díla. Už v dětství poznal obrázky Mikoláše Alše, jak sám vzpomíná. Aleš jej svými kresbami ovlivnil. Výraznější kontury kreseb Ladových jsou asi i důsledkem jeho vady zrakové. Jako knihařský učeň poznal i další malíře a ilustrátory, okouzлил ho svými ilustracemi Babičky jen o deset let starší Adolf Kašpar.

Po několika pokusech se dostal na Uměleckoprůmyslovou školu, ale vzhledem k existenčním těžkostem tam nepobyl ani rok. Vadil mu i režim školy. Byl tedy Lada v podstatě samouk. Vůle a píle byly spolu s nadáním tím, co ho udrželo v umělecké činnosti. Popularitu si získal svými obrázky hojně uveřejňovanými v novinách. První čtyři kresby byly otištěny v časopise Máj už v roce 1904. Tehdejší tisk potřeboval to, co Lada uměl: jasnou, čitelnou čáru, konturu. Jeho vtipné obrázky upoutávaly, od nich byl jen krok k ilustrování jak knížek pro děti, tak i dalších. Někdy v roce 1907 se seznámil s Jaroslavem Haškem a Zdeňkem Matějem Kudějem. I to byl jeden z významných momentů Ladova života. V roce 1922 nakreslil obálku na sešitové vydání Osudů dobrého vojáka Švejka, pro přílohu Českého slova vznikalo od roku 1923 celkem 540 kreseb jeho "převyprávění" Haškova Švejka, obrázkový seriál, od něž našli asi mnozí cestu jak k Haškovi, tak i Ladovi. Jeho první knížka pro děti Moje abeceda vyšla však už v roce 1910 a dočkala se mnoha vydání.

Ladovy začátky nebyly zdaleka lehké, ale od poloviny dvacátých let už patřil mezi umělce uznávané a byl navíc velmi populární. První samostatnou výstavu měl v roce 1926 ve výstavní síni Mánesa, záhy vystavoval i v zahraničí. Své originální pohádkové příběhy začal vymýšlet pro své dcerky (Alenka se narodila v prosinci 1925, o tři roky později Eva). Knižní podobu našla jeho vyprávění na začátku 30. let. Knížky rázem upoutaly: O Mikešovi (Příhody kocourka, který mluvil), O chytré kmotře lišce, Bubáci a hastrmani a další.

V roce 1930 ho režisér Karel Dostal požádal o návrh scény a kostýmů k novému nastudování Strakonického dudáka. Byl pak zván i k dalším návrhům divadelních výprav, třeba v roce 1936 k inscenaci Prodané nevěsty. Ke kreslenému filmu se dostal až po válce. Eduard Hofman ho požádal o obrázky k filmové podobě skladbiček Leoše Janáčka Říkadla. "Na tomto filmu pracovala na pohybové složce skupina animátora Josefa Kábrta," píše Lada ve svých vzpomínkách. Josef Kábrt, rodák z Lomnice nad Popelkou, vyprávěl, že Lada původně návrh odmítal, že sám všechny ty obrázky (fázování pohybu atd.) malovat nebude a nikdo jiný to tak neumí. Josef Kábrt mu ukázal svůj "ladovský" obrázek - a Lada nepoznal, že ho nekreslil on sám. A tak dal souhlas k "svému" prvnímu kreslenému filmu. Asi nejznámějším filmem natočeným v kulisách a kostýmech podle Ladových návrhů se staly Drdovy Hrátky s čertem. Dnes si je už snad, tak jako Haškova Švejka, ani bez Lady nedovedeme představit.

Konec války přinesl Ladovi velkou osobní tragédii. Při náletu na Prahu v únoru 1945 zahynula jeho mladší dcera Eva, výrazně hudebně nadaná. Na začátku roku 1951 mu zemřela manželka. Jak víme ze vzpomínek dcery Aleny, z těchto ran se už nikdy úplně nevzpamatoval, jedinou útěchu nacházel v posledních letech života právě jen ve své tvorbě, zejména když pobýval v hrusické vilce, kterou si nechal v půli třicátých let postavit. Dnes je tam pamětní síň, v níž jsou některé jeho obrazy a předměty upomínající na umělce vpravdě národního i vzácného člověka.

Informace o Památníku Josefa Lady v Hrusicích naleznete na adrese: <http://www.hrusice.muzeumompv.cz/> .

© 2000-2004 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz
· knihovna@svkhk.cz · studovna@svkhk.cz · <http://www.svkhk.cz>